VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvoston kirjelmä EU:n tekoälyasetusehdotuksesta (U 28/2021 vp)

Maria Kekäläinen, neuvotteleva virkamies
15.9.2021
Suuri valiokunta

Soveltamisala, määritelmät

- Asetuksessa tekoäly on määritelty laajasti (art. 3 ja liite I)
  - Tekoälyn kaiken kattava määrittely haastavaa
- Komissiolle siirretään laajasti valtaa antaa delegoituja ja täytäntöönpanosäädöksiä
  - Pyritään mahdollistamaan joustava sääntely ja huomioimaan jatkuvasti kehittyvä tekoälyteknologia
  - Mahdollistaa sääntelyn ulottuvuuden laajentamisen: tarkasteltava komissiolle siirrettävää valtaa huomioiden sääntelyn ennakoitavuus

Vaikutukset perusoikeuksiin

- Asetusehdotuksen perusoikeusvaikutukset ovat laajat, mm.:
  - PL 7 § Oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen
    - Tekoälyjärjestelmien turvallisuuden parantaminen
  - PL 10 § Yksityisyyden suoja
    - Suhdetta tietosuojasääntelyyn tulee täsmentää
  - PL 18 § Elinkeinovapaus
    - Asetuksen vaatimusten ei tulisi luoda liikaa hallinnollista taakkaa toimijoille
  - PL 21 § Hyvä hallinto ja oikeusturva
    - Vaatimukset korkean riskin tekoälyjärjestelmille voivat edistää hyvää hallintoa
    - Valtioneuvoston kanta: julkisen sektorin erityisluonne tulee huomioida ja oikeus hyvään hallintoon tulee turvata

Vaikutukset julkisen hallinnon toimintaan

- Monet korkean riskin tekoälyjärjestelmät koskevat viranomaisen toiminnassa käytettäviä järjestelmiä (liite III)
  - Mm. Julkisten etujen käytöstä päättäminen, matkustusasiakirjan tarkistaminen, avustavat tehtävät oikeuslaitoksessa
- Suomessa julkisen hallinnon toimintaan kohdistuu kansallista sääntelyä mm. hyvän hallinnon, läpinäkyvyyden ja tiedonhallinnan osalta
  - Tärkeää varmistaa, ettei asetuksesta synny viranomaisille tarpeetonta sääntelytaakkaa
- Uudet valvontatehtävät kansallisille viranomaisille
  - U-kirjelmässä tunnistettu Tukes ja Liikenne- ja viestintävirasto

Vaikutukset julkisen hallinnon toimintaan

- Asetusehdotuksessa asetetaan velvollisuuksia korkean riskin tekoälyjärjestelmien tuotantoketjuun kuuluville tahoille
- Julkisen sektorin elin voi toimia erilaisissa rooleissa, kuten:
  - Tekoälyjärjestelmän tuottajana
  - Järjestelmän käyttäjänä
  - Tekoälyjärjestelmiä valvovana tahona
- Viranomaisiin kohdistuvat velvollisuudet asetusehdotuksen nojalla riippuvat siitä, missä roolissa viranomainen kulloinkin toimii